

VODNJAN/DIGNANO

Zemljopisne značajke

Vodnjan/Dignano, gradić na jugozapadu Istre, danas obuhvaća Galižanu, Peroj, Barbarigu i Gajanu sa svojih 6.441 stanovnikom i zauzima površinu od 105,6 km².

Vodnjan, od Pule udaljen 11,7 km i na 135 metara nadmorske visine, se nalazi na 44°58' paraleli sjeverne geografske širine i 13° 51' meridijanu istočne geografske dužine.

Područjem Grada Vodnjana prevladava mediteranska klima s prosječnom temperaturom zraka od 14 °C. Obilježje ovog tipa klime jesu topla ljeta i kišne zime pri čemu je najsušniji dio godine ožujak i ljetni mjeseci, dok je najkišovitije razdoblje u listopadu i studenom. Prosječna količina padalina tijekom godine iznosi 848 mm. Od vjetrova dominira sjeveroistočnjak (bura), jugoistočnjak (jugo) i jugozapadnjak (garbinada ili lebić), a česti su i zapadni te istočni vjetar.

Povijest Vodnjana

Stari Rimljani, nakon što su porazili starosjedioce Histre, (II. st. prije Krista) stalno su se naselili u ovim krajevima, prepuštajući se turizmu. Znali su iskoristiti prednosti ovog područja: tlo i klima prikladni su za poljodjelstvo, prije svega za maslinarstvo i vinogradarstvo.

U II st. prije Krista, teritorij Vodnjana dobio je na čuvanje neki Attinivus. Vodnjan bijaše poznat u to doba kao VICUS ATTINIANUM, od čega vjerovatno nastaje ime ADIGNANI, DIGNANO. Za slavensku transkripciju potrudio se hrvatski seoski živalj iz okolice koji je noseći pune korpe vlastitih proizvoda hitao na tržnicu... va Dinjane, va Vodnjane, najposlije u Vodnjan.

Vodnjan se navodi već u povijesnim zapisima iz 932. u vrijeme Pietra Candianoa kojem su istarski gradovi davali amfore "dobrog vina" u zamjenu za zaštitu. Prvi pisani trag Vodnjana, javlja se 1194. god. u jednoj presudi gdje se spominje Poponis de Adignanis.

Nakon raspada zapadnog Rimskog Carstva život u Vodnjanu se nastavio i pod Ostrogotima (Barbarima) i pod Bizantom. Prvo razaranje pogodilo je Vodnjan 751. god., napadom Longobarda i Avara, a dolaskom Karla Velikog zahvatilo ga je razdoblje feudalizma.

Okolica današnjeg Vodnjana je obilovala drvima za ogrijev, stokom, žitaricama, kvalitetnom ulju i vinu, što je doprinijelo njegovom razvoju.

Prema legendi, Vodnjan je nastao iz udruge sedam vila koje su bile dio kolonijalnog dobra Pule. Kako bi se mogao oduprijeti od neprestanih prepiranja između akvilejskog patrijarha i Venecije, sedam vila okolice (Vodnjan, Mednjan, Guran, Sveti Kirin, Mandriol, Sveti Mihovil od Banjola i Sveti Lovro) udružuju se u jedno mjesto: današnji Vodnjan.

U težnji da se domognu barem ograničene autonomije, Vodnjanci su odlučili da im je probitačnije pokoriti se Mlecima, pod čijom su vlašću ostali sve do pada Presvijetle Republike (1797.). Postigavši znatnu važnost, 1330. god. Vodnjan se odvaja od Pule i dobiva svojeg mletačkog upravitelja.

Iz tog vremena i kulturnog ozračja (XIII st.) nastao je i vodnjanski Statut, kojim se regulira privatno i javno pravo. Radi se o razrađenoj i poboljšanoj inačici jednoga prethodnog (nastalog vjerojatno 1212. god., kad su se Vodnjan i neka veća okolna sela sjedinili u jednu župu). Vrijednost mu je potvrđena i njegovom dugovječnošću i činjenicom da su njegove odredbe ostale na snazi više od četiri stoljeća, sve do dolaska Austrije.

Padom Venecije, za vrijeme austrijske vladavine, Vodnjan biva ponovo pripojen Puli. Od 1805.-1813. u Istri nastupa tranzitno razdoblje vlasti Napoleona, a od 1814.-1918. Vodnjan ponovo pada pod austrijsku vlast i zbog svog strateškog geografskog položaja, kao važno prometno čvorište dobiva na važnosti.

Sa prvim i drugim svjetskim ratom dolazi do velikih promjena, i tek 1993. god. Vodnjan ponovo dobiva status Općine, koja danas obuhvaća Galižanu, Peroj, Barbarigu i Gajanu.

Grad je u unutrašnjosti svoje povijesne jezgre sačuvao svoj poseban srednjovjekovni izgled s vežama i uskim uličicama koje nepravilno vijugaju među kućama, s kaldrmama i pročeljima od obrađenog kamena, starim ulicama s još uvijek upečatljivo raspoznatljivim gotičko-venecijanskim (palača Bettica), renesansnim i baroknim stilom, te brojnim crkvama bogatima sjećanjem i djelima. Grad se urbanistički širi i zahvaća periferiju ne nagrđujući profil gradskog naselja nadvišenog najvišim zvonikom u Istri.

Kulturni vodič kroz Vodnjan

ŽUPNA CRKVA SV. BLAŽA U VODNJANU

Izgradnja ove trobrodne bazilike s polukružnom apsidom, prezbiterijem, transeptom i korom započela je 1761. g. na mjestu starije ranoromantičke trodobne bazilike srušene 1760.g. Oblikovana je prema modelu mletačke crkve Sv. Petar in Castello. Godine 1808. je posvećena ali ne i u potpunosti dovršena. Njena veličina, 56,20 x 31,60 m i kupola koja dostiže 25 metara, čine je najvećom župnom

crkvom u Istri. Isto tako, to je crkva s najvišim zvonikom (62 m), sličnim onome Bazilike svetog Marka u Veneciji. Zvonik je izgrađen 1815. g. prema projektu Tršćanina Antonia Porte, a u potpunosti je dovršen 1882. g.

S neobaroknog pročelja crkve pet svetaca posjetitelje dočekuju dobrodošlicom: "domaćin" sveti Blaž, sveti Petar i sveti Lovro njemu zdesna, te sveti Pavao i sveti Kvirin njemu s lijeva. Kipove, sve u naravnoj veličini osim kipa svetog Blaža koji je veći, izradila su braća Trevisan, Andrea i Giovanni, sinovi samoukog i nadaleko cijenjenog slikara Veneria iz Vodnjana.

Unutrašnjost Sv. Blaža je barokni prostor razdijeljen lučnim arkadama na stupovima opremljen s devet oltara iz 19. i 20. st. bogato dekoriranih inkrustacijama, mramorom i uljenim slikama svetaca, velike umjetničke vrijednosti. Crkva posjeduje izuzetno vrijedan inventar djelomično prezentiran javnosti u muzeju koji je sastojni dio sakralnog objekta.

TIJELA SVETACA

U vodnjanskoj se Župnoj crkvi Sv. Blaža čuva 370 relikvija 250 različitih svetaca. Uz trn s Isusove krune, komadić vela Bogorodice, česticu Kristova križa i mnoge druge, posebnu pozornost iza oltara privlače u prigušenoj svjetlosti ostakljenih sarkofaga, sačuvana tijela (mumije) triju svetaca: **Sv. Leona Bemba** (venecijanac, kapelan na duždevu dvoru), **Sv. Ivana Olinija** (venecijanac, smatran svecem još za života), **Sv. Nikoloze Burse**, i dijelovi tijela rimskog časnika Sv. Sebastijana, carigradske mučenice Sv. Barbare, i pokornice sv. Marije Egipatske. Tijela su posve očuvana, a nisu balzamirana niti hermetički zatvorena te predstavlja pravu zagonetku za znanstvenike.

Tijelo Sv. Nikoloze Burse (poglavarica benediktinskog samostana Sv. Servola kraj Venecije), je najsačuvanije mumificirano tijelo u Europi, a koža je i danas elastična.

